

Suvestinė redakcija nuo 2016-09-22 iki 2017-10-31

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2013, Nr. [28-1346](#), i. k. 1132250ISAK000V-250

Nauja redakcija nuo 2015-11-01:

Nr. [V-841](#), 2015-07-09, paskelbta TAR 2015-07-10, i. k. 2015-11238

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL MEDIENOS IR DURPIŲ, ĮVEŽAMŲ IŠ TREČIŲJŲ VALSTYBIŲ IR (AR)
TIEKIAMŲ Į LIETUVOS RESPUBLIKOS RINKĄ, UŽTERŠTUMO
¹³⁷Cs RADIONUKLIDU BEI MEDIENOS IR DURPIŲ KURO PELENŲ, UŽTERŠTŲ
¹³⁷Cs RADIONUKLIDU, NAUDOJIMO IR TVARKYMO TVARKOS APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2013 m. kovo 12 d. Nr. V-250

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 3 punktu:

1. T v i r t i n u Medienos ir durpių, įvežamų iš trečiųjų valstybių ir (ar) tiekiamų į Lietuvos Respublikos rinką, užterštumo ¹³⁷Cs radionuklidu bei medienos ir durpių kuro pelenų, užterštų ¹³⁷Cs radionuklidu, naudojimo ir tvarkymo tvarkos aprašą (pridedama).
2. P a v e d u šio įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal veiklos sritį.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

VYTENIS POVILAS ANDRIUKAITIS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2013 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. V-
250

(Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2015 m. liepos 9 d. įsakymo Nr. V-841
redakcija)

MEDIENOS IR DURPIŲ, ĮVEŽAMŲ IŠ TREČIŲJŲ VALSTYBIŲ IR (AR) TIEKIAMŲ Į LIETUVOS RESPUBLIKOS RINKĄ, UŽTERŠTUMO ^{137}Cs RADIONUKLIDU BEI MEDIENOS IR DURPIŲ KURO PELENŲ, UŽTERŠTŲ ^{137}Cs RADIONUKLIDU, NAUDOJIMO IR TVARKYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Medienos ir durpių, įvežamų iš trečiųjų valstybių ir (ar) tiekiamų į Lietuvos Respublikos rinką, užterštumo ^{137}Cs radionuklidu bei medienos ir durpių kuro pelenų, užterštų ^{137}Cs radionuklidu, naudojimo ir tvarkymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato reikalavimą dėl medienos ir durpių, įvežamų iš trečiųjų valstybių ir (ar) tiekiamų į Lietuvos Respublikos rinką, užterštumo ^{137}Cs radionuklidu, siekiant atsekti medienos ir durpių tiekimo grandinę, bei medienos ir durpių kuro pelenų, užterštų ^{137}Cs radionuklidu, naudojimo ir tvarkymo radiacinės saugos reikalavimus, reglamentuoja medienos ir durpių kuro pelenų radiologinių tyrimų atlikimo tvarką ir valstybinę radiacinės saugos priežiūrą.

2. Tvarkos aprašu siekiama užtikrinti darbuotojų ir gyventojų radiacinę saugą.

3. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **durpės** – durpės ir jų gaminiai, paruošti kurui (Lietuvos Respublikos integruoto tarifo (LITAR) prekės nomenklatūros kodas (toliau – prekės kodas) 27030000);

3.2. **jungtinis mėginys** – taškinių mėginių visuma, naudojama radioaktyviojo užterštumo gama spektrometriniam ^{137}Cs radionuklido tyrimui (toliau – radiologinis tyrimas) atlikti;

3.3. **mediena** – kurui skirta žaliavinė mediena, kurui paruošta mediena ir jos gaminiai (medienos granulės, briketai ir kiti gaminiai), žaliavinės medienos atliekos, miško kirtimo atliekos (malkinė mediena, turinti rąstgalių, pliauskų, šakų, žabų kūlelių ir panašų pavidalą (prekės kodas 4401100000); medienos skiedros arba drožlės: spygliuočių (prekės kodas 4401210000); ne spygliuočių (prekės kodas 4401220000); pjuvenos, medienos atliekos ir atraizos, neaglomeruotos arba aglomeruotos ir turinčios rąstgalių, briketų, granulių arba panašų pavidalą: medienos granulės (prekės kodas 4401310000); kitos: aglomeruotos (pavyzdžiui, briketai) (prekės kodas 4401392000); kitos: pjuvenos (prekės kodas 4401393000); kitos (prekės kodas 4401398000);

3.4. **medienos ir durpių kuro pelenai** (toliau – pelenai) – medienos ir (ar) durpių kuro liekanos, susidarančios deginimo įrenginiuose;

3.5. **pelenų apdorojimas** – procesas, kurio metu pelenų dulkumas sumažinamas stabilizuojant juos fiziniu (pavyzdžiui, drėkinant) ir (ar) cheminiu (pavyzdžiui, į sudrėkintus pelenus įmaišant surišamųjų medžiagų) būdu siekiant pašalinti ar sumažinti šių pelenų poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai;

3.6. **pelenų darytojas** – ūkio subjektas, kurio veiklos metu susidaro pelenai ir kurio kiekvienoje eksploatuojamoje katilinėje ar elektrinėje esančių kurą deginančių įrenginių suminė vardinė šiluminė galia kūrenant medienos ar durpių kuro yra didesnė kaip 1 MW;

3.7. **pelenų naudojimas** – aplinkai ir visuomenės sveikatai saugi veikla, apimanti pelenų naudojimą žemei ir miškams tręšti, auginant energinius augalus, rekultivuojant pažeistas teritorijas ar civilinės inžinerijos reikmėms, kai toks pelenų naudojimas leidžiamas atliekų tvarkymą ar šalutinių produktų naudojimą reglamentuojančiuose teisės aktuose;

3.8. **pelenų priėmėjas** – ūkio subjektas, į savo nuosavybės teisę ar kitais pagrindais valdomą teritoriją priimančias pelenas;

3.9. **pelenų tvarkymas** – pelenų surinkimas, laikymas, vežimas, apdorojimas, naudojimas, šių veiklų organizavimas ir stebėseną, įskaitant, kai minėtus veiksmus atlieka tarpininkas;

3.10. **pelenų tvarkytojas** – ūkio subjektas, kuris užsiima pelenų tvarkymo veikla;

3.11. **sausieji pelenai** – pelenai iki surinkimo ir pateikimo gama spektrometriniam tyrimui atlikti, neturėję sąlyčio su vandeniu, arba vandeniu apdoroti pelenai, išdžiovinti 105 ± 2 °C temperatūroje;

3.12. **siunta** – medienos ar durpių krovinys, vežamas vienu transporto vienetu (vagonu, automobiliu ir pan.);

3.13. **taškinis mėginys** – pelenų kiekis, ne mažesnis kaip 0,5 kg, paimtas iš tam tikro kiekio susidariusių pelenų, kuris bus jungiamas į jungtinį mėginį kartu su kitais taškiniais mėginiais pelenų radiologiniam tyrimui atlikti;

3.14. **trečiosios valstybės** – Baltarusijos Respublika, Ukraina ir Rusijos Federacija (tik Kalugos, Tulos, Briansko ir Oriolo sritys);

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-1094](#), 2016-09-20, paskelbta TAR 2016-09-21, i. k. 2016-23847

3.15. kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatyme.

4. Tvarkos aprašas privalomas asmenims, įvežantiems medieną ir (ar) durpes iš trečiųjų valstybių ar tiekiantiems į Lietuvos Respublikos rinką medieną ir (ar) durpes, pelenų darytojams, pelenų priėmėjams, pelenų tvarkytojams ir valstybinę radiacinės saugos priežiūrą vykdančiam Radiacinės saugos centrui.

II SKYRIUS

REIKALAVIMAS DĖL MEDIENOS IR DURPIŲ, ĮVEŽAMŲ IŠ TREČIŲJŲ VALSTYBIŲ IR (AR) TIEKIAMŲ Į LIETUVOS RESPUBLIKOS RINKĄ, UŽTERŠTUMO ^{137}Cs RADIONUKLIDU

5. Mediena ir durpės gali būti įvežamos iš trečiųjų valstybių ir (ar) tiekiamos į Lietuvos Respublikos rinką tik su kiekvieną įvežamą ar tiekiamą siuntą lydinčiais radiologinių tyrimų dokumentais, įrodančiais, kad medienos ir durpių užterštumas ^{137}Cs radionuklidu neviršija 30 Bq/kg.

III SKYRIUS

PELENŲ, UŽTERŠTŲ ^{137}Cs RADIONUKLIDU, NAUDOJIMO IR TVARKYMO RADIACINĖS SAUGOS REIKALAVIMAI

6. Jeigu ^{137}Cs radionuklido savitasis aktyvumas sausuose pelenuose yra mažesnis nei 1 Bq/g (imant išmatuotos vertės ir vieno standartinio nuokrypio nuo išmatuotos vertės sumą), pelenai gali būti naudojami žemei ir miškams tręšti, auginant energinius augalus, rekultivuojant pažeistas teritorijas ar civilinės inžinerijos reikmėms.

7. Jeigu ^{137}Cs radionuklido savitasis aktyvumas sausuose pelenuose yra lygus arba viršija 1 Bq/g, tačiau mažesnis nei 10 Bq/g (imant išmatuotos vertės ir vieno standartinio nuokrypio nuo išmatuotos vertės sumą ir apvalinant vieneto tikslumu), t. y. mažesnis nei savitojo aktyvumo nereguliuojamojo veikmens lygis, nustatytas Lietuvos higienos normos HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtintos Lietuvos Respublikos

sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ patvirtinimo“ (toliau – Lietuvos higienos norma HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“), A priede, pelenai gali būti naudojami rekultivuojant pažeistas teritorijas ar civilinės inžinerijos reikmėms, išskyrus žemei ir miškams tręšti ir energiniams augalams auginti, arba tvarkomi, pavyzdžiui, šalinami komunalinių arba statybinių atliekų sąvartynuose.

8. Tvarkos aprašo 7 punkte nurodytu atveju, kai pelenai naudojami civilinės inžinerijos tikslu keliams tiesti, pelenų priėmėjas turi užtikrinti, kad gama dozės galia 1 m atstumu nuo kelio paviršiaus neviršys $0,5 \mu\text{Sv/val}$.

9. Tvarkos aprašo 7 punkte nurodytu atveju, kai pelenai naudojami kaip statybinių medžiagų, iš kurių statomi namai, sudedamoji dalis, siekiant, kad dėl juose esančio ^{137}Cs radionuklido lygiavertės gama dozės galios lemiamą gyventojų apšvita neviršytų $0,1 \text{ mSv}$ per metus, į betoną leidžiama dėti ne daugiau kaip 120 kg/m^3 sausų pelenų.

10. Jeigu ^{137}Cs radionuklido savitasis aktyvumas sausuose pelenuose yra lygus arba viršija 10 Bq/g (imant išmatuotos vertės ir vieno standartinio nuokrypio nuo išmatuotos vertės sumą ir apvalinant vieneto tikslumu), pelenų darytojas per 2 darbo dienas turi informuoti apie tai Radiacinės saugos centrą ir pelenus tvarkyti Radiacinės saugos centro nurodytu būdu, laikydamasis radiacinės saugos principų ir Lietuvos higienos normoje HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ nustatytų apšvitos lygių.

11. Naudojant ir tvarkant pelenus Tvarkos aprašo 10 punkte nurodytu atveju, darbuotojų, kurių veikla susijusi su pelenų naudojimu ir tvarkymu, apšvita dėl ^{137}Cs radionuklido negali viršyti Lietuvos higienos normoje HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ nustatytų gyventojų apšvitos lygių.

IV SKYRIUS

PELENŲ RADIOLOGINIŲ TYRIMŲ ATLIKIMO TVARKA

12. Jungtinį mėginį turi sudaryti 4 panašaus tūrio, ne mažesnio kaip $0,5 \text{ kg}$, taškiniai mėginiai, paimti vienodais laiko intervalais, kurie reprezentuoja patikrinimo intervalą. Jungtinis mėginys, kurio tūris turi būti ne mažesnis kaip pelenų radiologiniam tyrimui naudojamas jungtinio mėginio pripildomas indas (nuo $0,5$ iki 2 litrų), turi būti matuojamas akredituotoje arba Radiacinės saugos centro nustatytus reikalavimus atitinkančioje laboratorijoje.

13. Pelenų darytojas per metus privalo organizuoti nustatyto skaičiaus pelenų radiologinius tyrimus:

13.1. vieną pelenų radiologinį tyrimą, jeigu katilinės ar elektrinės kurą deginančių įrenginių suminė vardinė šiluminė galia kūrenant medienos ar durpių kuru yra didesnė kaip 1 MW , tačiau mažesnė nei 5 MW , tiriant po vieną jungtinį mėginį kasmet;

13.2. du pelenų radiologinius tyrimus, jeigu katilinės ar elektrinės kurą deginančių įrenginių suminė vardinė šiluminė galia kūrenant medienos ar durpių kuru yra lygi arba didesnė kaip 5 MW , tačiau mažesnė nei 10 MW , tiriant po vieną jungtinį mėginį kas pusę metų;

13.3. keturis pelenų radiologinius tyrimus, jeigu katilinės ar elektrinės kurą deginančių įrenginių suminė vardinė šiluminė galia kūrenant medienos ar durpių kuru yra lygi arba didesnė kaip 10 MW , tačiau mažesnė nei 20 MW , tiriant po vieną jungtinį mėginį kas ketvirtį;

13.4. dvylika pelenų radiologinių tyrimų, jeigu katilinės ar elektrinės kurą deginančių įrenginių suminė vardinė šiluminė galia kūrenant medienos ar durpių kuru yra lygi arba didesnė kaip 20 MW , tiriant po vieną jungtinį mėginį kas mėnesį.

14. Pelenų darytojas privalo turėti šią informaciją apie medieną ir durpes, iš kurių susidarė pelenai: medienos ir durpių kilmės valstybę, tiekėjo pavadinimą ar vardą, pavardę, susidariusių pelenų kiekį, pelenų tvarkytojo ar pelenų priėmėjo, kuriam pelenai perduoti, pavadinimą ar vardą, pavardę, buveinės ar gyvenamosios vietos adresą, telefono ir fakso numerius, elektroninio pašto adresą.

15. Pelenų darytojas pelenų radiologinių tyrimų protokolus ir Tvarkos aprašo 14 punkte nurodytą informaciją apie medieną ir durpes, iš kurių susidarė pelenai, privalo saugoti 3 metus nuo pelenų radiologinio tyrimo atlikimo dienos.

V SKYRIUS

VALSTYBINĖ RADIACINĖS SAUGOS PRIEŽIŪRA

16. Tvarkos apraše nustatytų reikalavimų valstybinę radiacinės saugos priežiūrą vykdo Radiacinės saugos centras.

17. Radiacinės saugos centras, vykdydamas valstybinę radiacinės saugos priežiūrą, turi teisę susipažinti su pelenų radiologinių tyrimų protokolais ir Tvarkos aprašo 14 punkte nurodyta informacija apie medieną ir durpes, iš kurių susidarė pelenai, ir atlikti nepriklausomus medienos ir durpių bei jų pelenų radiologinius tyrimus vietoje ar paėmęs jų mėginius.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-841](#), 2015-07-09, paskelbta TAR 2015-07-10, i. k. 2015-11238

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. kovo 12 d. įsakymo Nr. V-250 „Dėl Medienos kuro pelenų, užterštų (137)Cs radionuklidu, naudojimo ir tvarkymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-1094](#), 2016-09-20, paskelbta TAR 2016-09-21, i. k. 2016-23847

Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. kovo 12 d. įsakymo Nr. V-250 „Dėl Medienos ir durpių, įvežamų iš trečiųjų valstybių ir (ar) tiekiamų į Lietuvos Respublikos rinką, užterštumo 137Cs radionuklidu bei medienos ir durpių kuro pelenų, užterštų 137Cs radionuklidu, naudojimo ir tvarkymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo